

Molí del Vilaró

Gaià

Ubicació

Comarca: Bages
Lloc/Adreça: Al sector nord-oest del terme de Gaià
Emplaçament
Alçada: Des de la masia del Vilaró camí direcció su-oest uns 600 m
386

Coordenades:

Latitud: 41.94425
Longitud: 1.90182
UTM Est (X): 408971
UTM Nord (Y): 4644170

Classificació

Número de fitxa 08090 - 123
Àmbit: Patrimoni immoble
Tipologia Edifici
Estil / època: Modern Contemporani Popular
Segle XVII-XX
Estat de conservació Bo
Protecció Inexistent
Número inventari IPA 16527
Generalitat i altres inventaris
Accés Fàcil
Ús actual: Residencial
Titularitat Privada
Titular: 000504600DG04D0001PR
Fitxes associades:
[Vilaró](#)
Autoria de la fitxa Jordi Piñero Subirana
Data de registre de la fitxa: dt., 03/07/2018 - 02:00

Descripció

Antic molí fariner situat a la riera de Merlés, actualment força reformat i transformat en una casa de segona residència. Es troba emplaçat a la part exterior d'un meandre de la riera, uns 600 m al sud-oest de la masia del Vilaró. De l'antic molí se'n conserva la resclosa (situada uns 160 m riera amunt). Cal dir que la casa conserva tota la maquinària del molí, incloent-hi diverses moles, excepte en la part de l'exterior. L'edificació s'emplaça en un terreny amb desnivell i terrassat. Adopta una planta irregular més o menys formada per dos cossos: el més alt, situat al nord, correspon a l'antic molí. Aquesta part consta de planta baixa més dos pisos, a més de la part subterrània corresponent al carcabà del molí. L'entrada i sortida del carcabà és visible als murs laterals de la construcció. Els murs són actualment a pedra vista, i presenten múltiples finestres de distribució irregular. Les més antigues, als nivells inferiors, són emmarcades amb llindes i brancals de pedra. El cos situat més al sud és de construcció més recent, fet entre els anys 1975 i 1980. En la part posterior només consta d'una sola planta.

Observacions:

Hi ha una inscripció amb la data de 1810
Foto núm. 1 facilitada per Ramon M. Vila

Història

El mas de Vilaró és d'origen medieval i es troba documentat ja l'any 1237. No hi ha notícies, però, de quan es va construir el molí, i no es pot descartar que fos també d'època medieval. Aquest molí ja consta en el capbreu del castell de Gaià de 1692-93. Llavors l'hereu del mas Vilaró era Esteve Ferrer i Vilaró i ja tenia com a possessió, a més del mas, el molí de Vilaró. En aquest document es fa constar que la casa pagava censos als canonges de Vic i una tassa d'aigua per al molí. En el Registre de la Riquesa de 1883 es fa constar que el mas Vilaró tenia tres masos secundaris, però ja no s'esmenta el molí.

Cap a finals de segle XIX el molí va ser modernitzat per Josep Sobré, que era un joier de Sallent que després va emigrar cap a l'Argentina. En el molí hi van viure el seu germà, Jaume Sobré, i la seva família durant uns anys. Posteriorment els moliners van ser la família de Ton Capdevila Bartoló i la seva muller Montserrat Subirana Casas, que s'hi van instal·lar el 1932. Aleshores el molí era propietat de Maria Vilà. Coneixem força detalls de la vida al molí d'aquesta família, que es recullen en el llibre "Gaià, t'estimo" (PARERA, 2016: 156). El pare feia de moliner i la mare anava a treballar de teixidora a la colònia Vidal. També tenien bestiar, un hort, una vinya i camps. S'explica que quan la gent anava a portar el gra a moldre es solien esperar per poder-se endur el gra mòlt. El preu estipulat era un picotí per quartera, equivalent a un 2 %, ja fos en gra o farina. També s'hi escairava blat, sobretot a la postguerra, quan l'arròs escassejava. De tant en tant els moliners rebien la visita d'inspectors que els precintaven les moles uns quants dies. Sembla que al darrera hi havia els interessos de les grans farineres.

A la dècada de 1930 es va construir al seu costat l'anomenat Pont del Molí del Vilaró, sufragat pels diferents veïns de la zona. El feien servir els que feien el camí cap a Puig-reig, venint del Vilaró i de Sant Esteve de Vilaramó.

Cap al 1943 es va instal·lar un generador d'electricitat que es nodria amb el mateix salt d'aigua del molí. Això va permetre tenir llum a la casa i, si hi havia molta feina acumulada, poder moldre de nit. El 13 de gener de 1945 en el molí es va perpetrar un atemptat amb explosió d'una càrrega de dinamita que va ensorrar mitja casa. No hi va haver víctimes però la família va haver de marxar. Després van tornar al molí entre 1950 i 1954, i finalment van marxar a Santpedor. En un principi s'havia pensat que l'atemptat havia estat cosa dels maquis, però més tard es van poder lligar caps i s'arribà a identificar l'autor dels fets (que havia cobrat per la feina 500 pessetes) i també la persona que hi havia al darrera: un negociant de Puig-reig

que tenia molins i s'havia enriquit en el temps de l'estraperlo. D'aquest cas se'n va parlar molt i fins i tot els fets van ser reconstruïts per la Guàrdia Civil i van arribar a judici, però no hi va haver cap condemnat. L'autor de l'atemptat havia mort a trets del sometent en circumstàncies força dubtoses i, tal com hem dit, hi havia persones influents implicades. Després dels últims moliners la casa ha canviat de propietaris diverses vegades. Actualment està restaurada i s'utilitza com a segona residència.

Bibliografia

BADIA, Josep M; PARERA, Elisabeth i altres (2016). "Història", "Arquitectura", "Els molins", Gaià, t'estimo. Reviu Gaià, Grup de Recerca, Gaià, p. 61, 65, 83, 156-160
IGLESIAS PERA, Lluís (2006). Pla Especial Urbanístic pel qual es cataloguen les masies i cases rurals del municipi de Gaià. Ajuntament de Gaià (document no aprovat oficialment), núm. 1.

